

TMMOB SANAYİ KONGRESİ 2013 DÜZENLENDİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) adına Makina Mühendisleri Odası (MMO) yürütücülüğünde düzenlenen TMMOB Sanayi Kongrelerinin on dokuzuncusu 20-21 Aralık 2013 tarihlerinde Ankara`da Milli Kütüphane Konferans Salonunda düzenlendi.

"Sanayide Dünyadaki Değişimler ve AKP Döneminde Türkiye`nin Açmazları" ana temasıyla toplanan kongrenin açılış konuşmaları MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar ve TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yapıldı. Açılışa katılan konuklar arasında CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, CHP Genel Başkan Yardımcısı Gökhan Günaydın, Ankara Milletvekili Aylin Nazlı Aka, Bursa Milletvekili İlhan Demiröz ve ÖDP Eş Genel Başkanı Alper Taş da vardı. MMO ve TMMOB Başkanlarından sonra CHP ve ÖDP Genel Başkanları da birer konuşma yaptılar.

Oda Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar açılıшта şöyle konuştu:

"Sayın CHP Genel Başkanı, Sayın ÖDP Başkanı, Sayın Milletvekilleri,
Sayın Birlik Başkanım, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Sayın Yöneticileri,

Sayın Hocalarım, TMMOB`ye Bağlı Odaların Sayın Başkan ve Yöneticileri,
Sayın Katılımcılar, Sevgili Basın Mensupları,

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve şahsım adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Her çalışma dönemimizdeki merkezi etkinliklerimizin finali olan ve TMMOB adına geleneksel olarak iki yılda bir düzenlediğimiz Sanayi Kongresi`ne hoş geldiniz.

Odamızın Düzenlediği Etkinliklerinin Sayısı Elliye Aşmış Durumdadır

Odamızın düzenlediği kongre, kurultay, sempozyum etkinliklerinin sayısı elliye aşmış durumdadır. Bu çalışma dönemimizde yedi ilde on merkezi etkinlik gerçekleştirdik. Bu kongreden önce, asansör, öğrenci üye, tesisat mühendisliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği, uçak havacılık uzay mühendisliği, bakım teknolojileri, ölçümbilim, endüstri işletme mühendisliği ve makina imalat teknolojileri etkinliklerini yaptık. Bu etkinliklerde sunulan bildiriler, paneller ve sonuç bildirimleri kitaplaştırılıp kamuoyunun kullanımına sunuldu.

Bütün çabamız; meslek disiplinlerimizin toplumsal gereksinimler doğrultusunda gelişmesi, bütün bölgeleri ve sektörleriyle birlikte ülkemizin sanayileşmesine, kalkınmasına, demokratikleşmesine, halkımızın mutlu, bilimsel-teknik gerekler ve standartlara uygun çağdaş bir yaşam sürmesine yöneliktir.

Sanayi Kongresi Tarihe Önemli Notlar Düşecektir

Şimdi, bu çalışma dönemi etkinliklerinin finali olan Sanayi Kongresi 2013`te burada bulunan sizlerle birlikte, "Sanayide Dünyadaki Değişimler ve AKP Döneminde Türkiye`nin Açmazları" ana temasından hareketle, sanayisizleştirme süreci ve onunla paralel olguları, mühendisler ve tüm emekçilerin durumunu irdeleyecek, nasıl ve kim için sanayileşme sorunsalına yanıtlar arayacağız. Kongrede, sanayide dünyadaki gelişmelerin yanı sıra on bir yıllık AKP iktidarı döneminde sanayinin durumu çeşitli yönleriyle ele alınacaktır. Kongre programımız bu açıdan özlü bir yeterliliğe sahiptir. Sınai, ekonomik, sosyal, sınıfsal koşullara dair temel öneme sahip tespitleri, önerileri, alternatifleri; değerli iktisatçılar-sosyal bilimciler, uzmanlar ve üyelerimizle birlikte geliştireceğiz. Sanayi Kongremiz, her zaman olduğu gibi Türkiye`nin önüne ciddi seçenek ve öneriler demeti sunacaktır. İktisadi, siyasi, sosyal çelişki ve çatışmaların yoğunlaştığı 2013 yılında Sanayi Kongremiz, tarihe önemli notlar düşecektir.

Resmi Dokümanlar Neoliberal, Rantçı Bir Çerçeveye Sahip

2011 yılında düzenlediğimiz Sanayi Kongresi`nden bu yana, ekonomik bunalım yapısal düzeyde derinleşme seyri izledi. Bu iki yılda, neoliberal program kapsamında, ekonomi, sanayi, istihdam politikalarını belirleyen yeni belgeler yayımlandı. 2013-2017 dönemi için sanayi dâhil yanılmıyorsam on dokuz farklı alan ve sektörü kapsayan strateji ve eylem planı, üç yıllık orta vadeli programlar, yıllık programlar ve 2014-2018`e dair 10. Kalkınma Planı yayımlandı. Bütün bu belgeleri serbestleştirme, özelleş-

tirme, metalaştırma ve rant eksenli yönelim içinde değerlendirmek gerekir. Kamu yönetimini, ülke imarını, yapı, kent, ulaşım, eğitim, sağlık, tarım, enerji, maden, su, çevre ve koruma alanları ile TMMOB mevzuatını yeniden düzenlemeye yönelik adımlar bu iki yılda yoğunlaştı. Bütün bunlar ile; sendikal alanın zayıflatılması, ulusal istihdam stratejisinin aynı içerikte yenilenmesi, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması, kıdem tazminatlarına el atılması girişimi, kamunun elindeki son işletmelerin serbestleştirme ve özelleştirmelerle tasfiyesi, neoliberal, rantçı, kapkaççı, usulsüzlük ve yolsuzluklara fazlasıyla açık bir ekonomi politika bütünlüğüne işaret etmektedir. (İktidar kanatları arasındaki çatışmada ortaya dökülen çok küçük şeyler bile, söylediklerimizi doğrulamaktadır.)

1980 Sonrası Neoliberal Dönüşüm Bütünlük İçermektedir

IMF, Dünya Bankası, Gümrük Birliği, Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü tarafından belirlenen politikalar demeti, Türkiye sanayisini temelleri, yapısı ve yönelim itibarıyla olumsuz yönde belirlemiştir. Sanayide taşeronlaşma oranı artmıştır. Her alanda özelleştirme, kuralsızlaştırma, metalaştırma politikaları bütün toplumsal yaşamı sarmıştır. Bu politikalar, niteliksel düzeyde 1980 sonrasında gündeme gelen, devletin ekonomideki rolünün yeni sermaye birikim süreçleri ile küçültülmesi, sanayiye yönelik sübvansiyonların büyük ölçüde kaldırılması, büyük ölçekli sanayi kuruluşlarının özelleştirilmesi ve sabit sermaye yatırımlarında yaşanan gerileme sürecinde somutlanmıştır. Bu çerçevede ve Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılık asgariye indirilmiştir. Sanayi, emperyalizmin egemenliğindeki küresel rekabette dışa bağımlı fason üretime yönelik bir yapıya büründürülerek zayıflatılmıştır. İthalata bağımlı ihracat olgusu ve yabancı sermaye ile rantıye lehine olan finansal hareketlilik, üretim, yatırım, istihdam, kalkınma gerekliliklerinin önüne geçmiştir.

Sanayide küresel rekabeti ön plana çıkaran yöntem ve modeller, yeni uygulamaları gündeme getirmiş, esnek üretim, yalın üretim, toplam kalite yönetimi, zamanında üretim ve benzeri kavramlar ile eşitsiz rekabeti körükleyen koşullarda kârın azamileşmesi sağlanmıştır. Sanayideki yapısal değişim, ücretlerin düşürülmesi, işgücü istih-

damının azaltılması ve buna paralel olarak mühendisliğin işlev ve iradesini en aza indirmiştir. Sanayide ve kamuda nitelikli personel yetersizliği yaygınlaşmaktadır. Bütün bu gelişmeler, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir bütünlük içermektedir.

Türkiye Ekonomisi Örselenmiş ve Kırılgan Durumda

Ülkemizi kuşatan ve içinde bulunduğumuz genel ve özel koşulları gerçeğe uygun bir biçimde tespit etmemiz gerekiyor. Dünyayı saran krizin ülkemize yansımaları, Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları ve sanayi sektörünün sorunları, iç içe geçmiş durumdadır. Türkiye ekonomisi, üretim, tasarruf-yatırım, istihdam, ihracat ve ithalatın yapısı, teknoloji düzeyi, dış talep bağımlılığı, cari açık, sermaye hareketlerinin serbest giriş-çıkışı ve aşırı borçlanma hayli örselenmiş ve kırılgan durumdadır.

1980`den 2000`lerin başlarına ve 2002`den 2013`e, sanayide teknolojiye göre yoğunlaşma oranları emek yoğun ve ölçek yoğun sanayilerde gerilemiş, yalnızca kaynak yoğun sanayilerde nispi veya görece bir yükseliş söz konusu olmuştur.

Sabit Sermaye Yatırımı Yok Düzeyde

Bütün abartılı ve sorunlu büyüme söylemleri bir yana, büyüme olgusu sabit sermaye yatırımlarına dayandırılmamıştır. Gerçek bir büyümeden söz etmek olanaksızdır. Kamu artık üretken olmayan, katma-değer yaratmayan ve istihdam öngörmeyen yatırımları yapmaktadır. Yapılan yatırımlar ise özelleştirmelere yöneliktir. Ve kamu artık bölgesel kalkınma projelerine girmemektedir. 2007-2013 yıllarına ilişkin 9. Plan gerçekleştirmelerinde kamunun sanayi yatırımlarından tamamen vazgeçtiği açık bir biçimde görülmektedir. 2006 yılı kamu sabit sermaye yatırımlarının gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) içindeki oranı binde 5 (0,5) iken 10. Planın 2018 öngörüsünde ise binde 4 (0,4) gibi trajik bir düzeydedir. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki oranı da örneğin 2006`da yüzde 18,9 iken 2012`de yüzde 16,4`e gerilemiş durumdadır. 2018 oranı ise 2006 değerleri düzeyinde saptanmıştır. Dolayısıyla büyüme olgusu, ekonominin sanayi ve tarımsal üretime ve bu alanlardaki yatırımlara dayandırılmasına değil, sıcak para akımına bağlı mali ara-

cılık hizmetleri, ulaştırma, depolama, haberleşme ile toptan ve perakende ticarete dayalıdır.

Üretim ve Verimlilik Artışı İstihdama Yansımıyor
Diğer yandan büyüme ile sanayileşme-kalkınma-istihdam-gelir dağılımı arasında ve verimlilik ile istihdam arasındaki bağlar kopmuş durumdadır. Verimlilik ile amaçlanan, gerçekte birim üretimde daha az emeğin kullanılması ve daha fazla sömürülmesidir.

Türkiye`nin sanayi üretimi yüzde 98,7 oranında küçük ve orta büyüklükteki, 10 ile 249 çalışanı bulunan işletmelerin yoğunlukta olduğu bir yapıya sahiptir.

9. Plan dönemi imalat sanayi üretiminde ortalama yıllık artış yüzde 3,7, istihdam artışı ise yüzde 1,5 düzeyindedir. Genel istihdam içinde sanayi istihdamının yüzde 19,2`ye gerilemiş olması, yanlış sanayi ve istihdam politikalarının bir sonucudur.

GSYH İçinde İmalat Sanayi Payı Geriliyor

İmalat sanayinin gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) içindeki payı da 1990`lardan itibaren yüzde 24`den aşağıya iniş seyri içindedir. 9. Plan döneminde imalat sanayinin GSYH içindeki payı yüzde 16,4 olarak gerçekleşmiş, 2014-2018 arasına ilişkin 10. Plan döneminde ise yüzde 16,1 olması öngörülmektedir. Yani gerileme süreci içinde yerinde sayma ve gelişememe durumu söz konusudur. Bu durum, sanayinin düşük katma değere endekslendiğini göstermektedir.

Sanayisizleşme Süreci Yaşanıyor

Bunlar ve kongre boyunca sunulacak görüş ve veriler göstermektedir ve gösterecektir ki Türkiye kapitalizmi

sanayileşme sorunsalından uzaklaşmakta adeta bir sanayileşme süreci yaşanmaktadır. Neoliberalizmin ekonomi politikası, AKP iktidarı tarafından doruk uygulamalara ulaştı ve artık eski tip kalkınmacı, inşacı, sanayileşmeci, kamucu yaklaşımlara ve bu bağlam içine oturan bir mühendisliğe gereksinim duyulmuyor. Ne yazık ki durum böyledir.

Bölgesel Eşitsizlikler Sürüyor, Amaç "Türkiye'nin Çin'ini" Yaratmak

Türkiye'nin önemli bir gerçeği de bildiğimiz üzere bölgesel eşitsizliklerdir. On yıllardır uygulanan yanlış bölgesel politikalar ile bölgesel eşitsizlik farkları arasındaki açığı çok genişlemiştir. Bölgesel dengesizlik ve eşitsizlik olguları, canlı görüntülerin yanı sıra yatırımların bölgelere dağılımından da açıkça görülebilmektedir. Doğu, Güneydoğu ve Doğu Karadeniz bölgelerindeki imalat sanayi yatırımları, dengesiz yapıyı değiştirecek bir politikaya işaret etmiyor. Yakında açıklanan 2013 yılının ilk 9 ayına ilişkin teşvik verileri bunun somut örneğini oluşturmaktadır. 2012 ile 2013'ün ilk altı ayının sabit sermaye yatırımlarında Doğu ve Güneydoğu'yu kapsayan 5. ve 6. bölgeler en düşük payı almış ve Marmara, Ege ve İç Anadolu'dan oluşan 1. ve 2. bölgelere göre oldukça geride kalmıştır. Gerçek bir bölgesel planlama ve bölgesel kalkınma politikası bulunmamaktadır. Konu Bölge Kalkınma Ajansları üzerinden uluslararası sermayeye olanak tanınmasına havale edilmiştir. Esnek yönetim ve serbest yerel dinamikler anlayışına dayandırılan sözel "bölgesel kalkınma" yaklaşımı, kamu öncülüğündeki merkezi-bölgesel kalkınma perspektifini dışlamaktadır. Dahası, yetkililer bu bölgeleri ucuz işgücü itibarıyla "Türkiye'nin Çin'i" yapmak istemektedir.

Haziran Direnişi Türkiye'nin Demokratikleşmesinin İçerik ve Yönüne İşaret Etti

Son olarak, ülkemizin güncel sorunlarına da kısaca değinerek konuşmamı tamamlayacağım. Ülkemizde siyasal-toplumsal yaşamın demokratikleşme gereksinimi hepimizce bilinmektedir. Ancak demokratikleşme süreci, ekonomik ve onunla bütünlenen sosyal ve siyasi boyutlarla birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır. Ülkemizin siyasal yaşamına dair gerçeklikler, halkımızın ekonomik sosyal gereksinimleri, Kürt sorununun gerektirdikleri,

Taksim Gezi Parkından başlayıp ülke geneline yayılan halk hareketinin istemleri göstermiştir ki; toplumsal refah, özgürlük ve barış ancak kapsamlı bir demokratikleşme ile gerçekleşecektir. Haziran direnişi, gereksinimini duyduğumuz demokratikleşmenin içeriğini ve yönünü, sınırsız, yaygın bir demokrasi istemi ufkuna işaret ederek göstermiştir. Cumhuriyet tarihinde halk ilk kez bu denli büyük bir halk hareketi ile eşit, özgür, demokratik, barış içinde bir Türkiye istemini dile getirmiştir. Bizim yolumuz da bu yoldur.

Bugün burada bizlerle olan, sömürü iktisadına halkla, emekçilerle, mühendis, mimar, şehir plancıları ile birlikte karşı duran, Türkiye'nin yüz akı iktisatçılar-sosyal bilimciler, mühendis ve diğer mesleklerden uzmanlarla birlikte kongremizin bu yönde anlamlandıracağı açıktır. Kongremizin ülkemiz ve halkımızın yaşadığı sorunların çözümünü hedefleyen bütünlüklü bir kalkınma vizyonunun oluşturulmasına ciddi katkılarda bulunmasını diliyorum.

Kongrede sunumlar yapacak değerli iktisatçı-sosyal bilimci, akademisyenler, uzmanlar ile bütün katılımcılara, kongrenin gerçekleşmesinde emeği bulunan düzenleme ve yürütme kurullarına, Sanayi Çalışma Grubumuzun Başkanı Yavuz Bayülken'e, kongre sekreteri Cenk Lişevdin ve Oda çalışanlarına, Oda Yönetim Kurulu adına içtenlikle teşekkür ediyor; başka bir dünya ve başka bir Türkiye dileğiyle sizleri saygı, sevgi ve dostlukla selamlıyorum."

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın konuşması şöyledir:

Oda Başkanının konuşmasından sonra kürsüye çıkan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, CHP Genel Başkanı'nın programından dolayı kongreden erken ayrılacak olması nedeniyle onun konuşmasına zaman ayırmak için ve hazırladığı kendi konuşması kongre kitabında basılacağı için sözlerini kısa tutacağını belirtti. Birlik Başkanı Mehmet Soğancı, son günlerdeki yolsuzluk-rüşvet operasyonlarını Gezi'deki keyifle izlediklerini, pisliklerin ortaya saçıldığını, torbanın patladığını, TMMOB'ye bağlı on bir Odanın idari ve mali denetiminin bir 12 Eylül darbe dönemi düzenlemesi ile yolsuzluk-rüşvet operasyonlarında adı geçen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na

bağlanmasını eleştirdi ve TMMOB'ye yönelik bu düzenlemenin kendileri için hiçbir anlamı olmadığını ve kadük kaldığını belirtti ve TMMOB'nin asla "padişahım çok yaşa" diyenlerle saf tutmadığını, tutmayacağını söyledi. Mehmet Soğancı'nın konuşma metni aşağıdadır.

"Değerli Konuklar, Sevgili Arkadaşlar,

Hepinizi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu ve şahsım adına sevgiyle, saygıyla, dostlukla selamlıyorum.

Ben öncelikle burada hepimizin buluşmasını sağlayan arkadaşlarıma, Düzenleme ve Yürütme Kurulumuza, görüşlerini bizimle paylaşacak bilim insanlarına, uzmanlara, bu etkinliğin TMMOB adına ısrarla düzenlenmesini sağlayan Makina Mühendisleri Odamızın yöneticilerine, Oda çalışanlarına, emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

TMMOB Saldırıları Karşısında Eğilmeyecek

Mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendis, mimar ve şehir plancılarını temsil eden Birliğimiz, üyelerinin hak ve çıkarlarını halkımızın çıkarları temelinde korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmakla görevlidir. Bu anlayışla TMMOB meslek alanları üzerinden Türkiye gerçeklerini okumak ve toplumu bilgilendirmek, bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bunların yaşama geçirilmesi için mücadele etmek zorundadır.

Bilimi ve teknolojiyi emperyalistlerin ve sömürgeci emekçi halkımızın hizmetine sunmak için kararlı olan örgütümüzün, insandan, emekten, haktan, hukuktan adaletten yana anlayışı ve çalışma tarzı, bizi zaman zaman siyasal iktidarlara karşı karşıya getirmektedir. Son dönemde gündeme gelen meslek örgütümüze yönelik yeniden yapılandırma çalışmaları, örgütümüzü işlevsizleştirmeye yönelik yasal düzenlemeler de bunun bir göstergesi. Ama bizim örgütümüz 60 yıla yakın birikimi ile bu saldırılara karşı duracak ve eğilmeyecek yeterliliktedir. Biz asla "padişahım çok yaşa" diyenlerle saf tutmadık, tutmayacağız. Aksine gözlemlerimiz mil çekildiği, dillerin kesildiği, kulakların sağır edildiği zamanlarda "Kral çıplak" dedik, demeye devam edeceğiz. Bunu buradan bir kez daha ifade ediyorum.

Hiç eğilip bükülmeden, karanlığa karşı aydınlığı, sömürüye karşı emeği, eşitsizliğe karşı adaleti, ırkçılığa karşı kardeşçe bir arada yaşamayı, savaşa karşı barışı, baskı ve zora karşı özgürlük ve demokrasiyi savunmaya devam edeceğiz. Biz "bir meslek örgütüne bu ülkede bu dönem düşen görev budur" diye düşünüyor ve gereğini yapıyoruz.

Odaların Genel Kurulları Demokrasi Şölenine Çevrilecek

Hepimizin bildiği gibi TMMOB ortamı Genel Kurullar süreci içerisindedir. Ben buraya katılan tüm arkadaşlarımla genel kurullarımızı demokrasi şölenine çevireceğine ve seçimlerde de TMMOB'nin insandan, emekten, haktan, hukuktan, adaletten yana anlayışını sürdüreceği olan arkadaşlarımızı her şeye inat yönetimlere taşıyacağına çok eminim.

TMMOB İki Yıllık Çalışma Döneminde 200'ü Aşkın Etkinlik Düzenliyor

Biz mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları; düşünen, tasarlayan, sorgulayan ve üreten beyinler olarak, bilimi ve teknolojik ilerlemeyi, toplumsal yarara dönüştürerek, insanlık onuruna yaraşır, çağdaş bir yaşamın yaratılması için tarihsel sorumluluğumuzla çalışmalarımızı, bilgilerimizi kamu yararını gözeterek paylaşmaktayız.

TMMOB ve Bağlı Odaları ülkemizde meslek alanları ile ilgili gelişen ya da gelişebilecek her türlü konuda görüş oluşturma, oluşan görüşleri geliştirme ve bunları kamuoyu ile paylaşma çalışmalarını eleştirel olduğu kadar yeni açılımlar sağlayacak şekilde sürdürmektedir. TMMOB'nin iki yıllık bir çalışma döneminde Odalarımızla birlikte 200'ü aşkın etkinlik düzenlenmektedir.

1962'den Bu Yana Sanayi Kongreleri Düzenli Bir Şekilde Sürdürüldü

TMMOB ortamında Sanayi Kongreleri 1962, 1964, 1972, 1974, 1976 tarihlerinde Makina Mühendisleri Odası yürütücülüğünde gerçekleştirildi. Bir süre verilen aradan

sonra; yine Makina Mühendisleri Odası yürütücülüğünde düzenli bir şekilde sürdürüldü.

- 1987`de 1980 Sonrası Sanayinin Durumu, 21. Yüzyıla Girerken Türkiye Sanayi,
- 1989`da Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler, Sanayide Uygulamaları ve Etkileri,
- 1991`de Bilim ve Teknolojideki Olağanüstü Gelişmeler ve Ekonomilerin Uluslararasılaşması Sürecinde Türkiye Sanayinin Konum ve Geleceğinin Saptanması,
- 1993`de Türkiye`nin Sanayi ve Teknoloji Politikaları ve Uluslararası Rekabet Hedefleri,
- 1995`de Rant Ekonomisinden Üretim Ekonomisine,
- 1997`de Toplu Bakış,
- 1999`da Küreselleşme ve Sanayileşme,
- 2001`de Mühendisler ve Sanayileşme,
- 2003`de Küreselleşme ve AB Süreçlerinin Ülke Sanayii ve Mühendislerine Etkileri,
- 2005`de Sanayileşme, İstihdam, Refah,
- 2007`de Geçmişten Geleceğe Sanayileşme, Planlama ve Kalkınma Türkiye İçin Model Önerileri,
- 2009`da Dünya Ekonomik Krizi ve Türkiye Sanayinin Yeniden Yapılanması, Planlamada Model Önerileri, İstihdam Öncelikli ve Bölgesel Kalkınma,
- 2011`de Bölgesel Kalkınma Öncelikli İstihdam Odaklı Sanayileşme

başlıkları konulan Sanayi Kongrelerini düzenledik. TMMOB ortamında 1962`den bu yana düzenlenmekte olan bu Sanayi Kongremizin ana başlığı "Sanayi`de Dünyadaki Değişimler ve AKP Döneminde Türkiye`nin Açmazları" olarak belirlendi.

Sermaye Birikim Modeli Merkezi Ulusal, Bölgesel Kalkınmayı Dışlıyor

Bu kongremizdeki görüşmelerimizin hemen öncesinde 2011 Sanayi Kongremizin sonuç bildirisindeki önerilerimizi burada hatırlamakta yarar var.

Kongrenin sonuç bildirisini şöyle tamamlamışız:

Son üç Sanayi Kongresinde ele alınıp işlenen planlama, sanayileşme ve kalkınma, istihdam odaklı ve bölgesel eşitsizliği giderecek öncelikli yapılanma ile ayrılmaz bir bütündür. Ekonominin önemli bir sektörü olan imalat sanayi, toplumsal gelişmeyi esas alan planlama yaklaşımına

dayalı yüksek katma değerli bir üretim ve teknoloji politikasıyla dışa bağımlı yapıdan üretken, ülke kaynaklarına ve bölgesel kalkınmaya yönlendirilerek tanımlanmalıdır.

Sanayi fason üretim ve taşeronlaşmayı ön plana çıkararak küresel rekabeti temel aldığı sürece, dışarıya bağımlı ithalat girdileri ve düşük katma değerli ihracat ile cari açık artmaya ve kamu borç stoku büyümeye devam edecektir. Sanayi Kongrelerimizin benimseyerek önerdiği istihdam odaklı ve bölgesel kalkınma öncelikli planlama yaklaşımı ise, çalışanların gelir dağılımını düzelterek, işsizliği ortadan kaldıracak, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeyi sağlayarak refahı kitlesel olarak yayacak ilke ve araçları kapsamaktadır. Yatırımlar da bu esaslar çerçevesinde ülke sathına yayılacaktır.

Sanayi katma değerini artırmanın yöntemi; tasarım, Ar-Ge ve inovasyona yönelik harcamaların öncelikli sektörlerde yoğunlaştırılarak, yerli kaynaklara, nitelikli iş gücüne ve mühendislik alt yapısına dayandırılan bir planlamanın yapılmasıdır. Burada kamu yararı benimsenmeli, bilim ve teknoloji kurumları ile üniversiteler bağımsızlaştırılmalıdır. Siyasi erk güdümündeki bu kurumlar gerekli gelişmeyi sağlayacak iradeyi gerçekleştiremezler.

Sanayide üretimin Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Sitelerinde yaygınlaştırılması, teknopark ve Ar-Ge projelerinin teknolojiyi ve katma değeri artıracak ürün ve üretim süreçlerine yöneltilmesi zorunludur. KOBİ`lerin kriz sonrası hasarlarını onaracak teknik ve mali destekler ile krediler yaygınlaştırılmalıdır. Aynı zamanda kayıt dışı üretimi önleyecek "rasyonel bir işletme yapısı ve ölçek" ile sanayi işgücünün ekonomik güvenlik ve sağlık önlemlerini de kapsayacak bir düzenleme yapılmalıdır. Uzun süreden beri yapılmayan sanayi envanteri çıkarılmalı ve sistematik bir veri tabanı ile güncelleştirilmelidir.

Türkiye`de üretim ve yatırımlardaki büyüme oranları ile istihdamdaki artışlar önemli bir çelişki yaratmaktadır. Sınai üretim artışları, azalan işgücünün daha fazla çalıştırılması ve verimliliğin büyümesi ile sağlanmaktadır. 2002 yılından bu yana yıllık ortalama büyüme oranı % 4,8 olurken istihdam artışı % 1,3`te kalmıştır. Keza 2002-2010 arasında reel sabit sermaye yatırımları yılda ortalama % 17,2 oranında artarken istihdam yalnızca % 1,3 oranında

büyümüştür. Bu durum "istihdamsız büyüme" olgusunu ortaya koymaktadır. Kadın istihdamı ise 1950`lerde % 50 iken bu gün % 20`nin altına inmiştir. Türkiye bu konuda dünyada en alttaki yedi ülke arasındadır. Çalışma süreleri en uzun olan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir (mesaili 53,7 saat). Bu süreler düşürülmeli, mesai yerine istihdam artırılması, iş güvenliği ve işçi sağlığı önlemleri denetlenmelidir.

Türkiye`de günde 220 iş kazası olmakta ve üç işçi ölmektedir. Ölümlü iş kazalarında Türkiye Avrupa`da birinci, dünyada üçüncü sıradadır. Bugünkü sanayi düzeninde hem reel ücretler düşmekte hem de uzun iş şartları ve kısa izin süreleri ile çalışanlar yoğun bir sömürü ve ağır koşullarda çalışmaktadır. İşyerleri güvensiz ve çalışanlar sağlıksızdır. Ayrıca işsizlik sanayi de % 15, genç nüfusta % 25`tir. Sanayinin planlanması bu açıdan da önem taşımaktadır.

İşgücünün niteliğini artıracak meslek okulları, planlamaya koşut olarak yeniden yapılandırılmalı, kurslar, seminerler ve programları ile öncelikle bölgesel kalkınmaya yönelik yatırımlara nitelikli işgücü ve yerel kaynaklara göre hız verilmelidir. Kalkınma Ajanslarının devreye girmesiyle "küresel rekabete" göre kullanılan fonlar, önerdiğimiz planlar çerçevesinde öncelikler ve hedeflere yönlendirilmelidir.

Üretim süreçlerinde mutlaka gerekli olan insan emeğini değersizleştiren üretim ve sanayi politikalarını önleyici tedbirler ile kamusal merkezi bir planlama ve denetim gerekmektedir. Emeği, mühendisliği, bilimi, tekniği, sanayileşmeyi toplumsal refah amacına doğru yönlendirmek gereklidir. Kapitalizmin azami kâr hırsı uğruna her krizde yıkıma uğratılan üretici güçler ve insan potansiyelini gözden çıkarma yönelimine karşı durmalıyız. Unutmamalıyız ki emeğin varoluşu insanın varoluşudur. Bu varoluş biçimi korunmalı, insanca kılınmalı ve geliştirilerek geleceğe aktarılmalıdır.

Emperyalizmden bağımsız siyasi bir iradeye; planlama, sanayileşme ve kalkınmada halkçı, toplumcu bir yaklaşım ve modele gereksinim bulunmaktadır. Bu yönde Türkiye`nin önünde tek seçenek bulunmaktadır. Bütün

dış ilişkilerini gözden geçirerek, bağımsızlığı benimsemek; planlı bir kalkınma ve istihdam odaklı sanayileşmeden, etkin ve yatırım kararları ile bütünleşmiş, mühendis-ten, bilim, Ar-Ge ve teknolojik gelişmeden yana, kendi kaynak ve-birikimlerine dayalı bir ülke ve ekonomi yaratmak pekâlâ olanaklıdır.

Kamu yararına planlama, istihdam odaklı, öncelikli sektörlerde bölgesel kalkınmaya yönelik sanayileşmenin gerçekleştirilmesi, demokrasinin ilke ve kurumlarıyla egemen olduğu, insan hakları ve özgürlüklerin uygulandığı, toplumsal barışın sağlandığı bir ortamın oluşturulması ile olanaklıdır. Demokrasi ve kalkınmanın bütünleşik ve birbirini geliştiren olgular olarak var olduğu bilinmelidir.

Sevgili Arkadaşlar,

Her kongremizde olduğu gibi bu kongremizin de sonuç bildirisinin TMMOB`nin bir yüz akı siyaset belgesi olacağına inancım tamdır.

Kongremizin başarılı geçmesi dileklerle, hepimize saygılar sunuyorum."

Birlik Başkanından sonra konuklardan CHP ve ÖDP Genel Başkanları birer konuşma yaptılar. CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, sanayileşme-demokrasi ilişkisine değindi ve şu anki yönetim tarzının totaliter rejimlere özgü olduğunu belirterek TMMOB`ye

yönelik baskıları eleştirdi. Kılıçdaroğlu yolsuzluk operasyonlarına geniş yer ayırdığı konuşmasında 76 milyon insanın vergilerinin din edebiyatı ve bu yolsuzluklarla istismar edildiğini, darbe dönemlerinde bile geçerli olan Sayıştay`ın denetiminin dışlandığını, her konunun bir diktatörün iki dudağı arasına sıkıştırıldığını belirterek bu duruma karşı aydınlık bir Türkiye için güçbirliği gerektiğini söyledi.

ÖDP Genel Başkanı Alper Taş da, insanlara öbür dünyayı işaret ederek kasalarını dolduran iktidara karşı alternatifin gerçek bir sol iktidar olduğunu, bu sol iktidarın bağımsızlığı esas alması gerektiğini, piyasayı kutsayan ekonomi dışında toplumsal gereksinimleri esas alan bir ekonomi anlayışını uygulaması

gerektiğini, Kürt halkı ile eşit koşullarda barış içinde bir arada yaşamayı önüne koyması gerektiğini, Alevilerin eşit yurttaş olduğu, dinin devlet ve toplumu düzenlemediği gerçek bir laikliği esas alması gerektiğini belirtti.

İki gün süren Kongre'nin ilk oturumu, Prof. Dr. Korkut Boratav'ın yönettiği, sanayide dünyadaki gelişmeler ve Türkiye konusunda yapıldı. Oturumda Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu ile Prof. Dr. Özlem Onaran bu konuda birer sunuş yaptılar.

Birinci gün öğleden sonra ise AKP döneminde Türkiye sanayisi konusu iki ayrı oturumda değerlendirildi. Bu kapsamdaki ilk oturumu Prof. Dr. Aziz Konukman yönetti. Oturumda Odamız adına Oda Sanayi Çalışma Grubu Başkanı Yavuz Bayülken 2013-2018'e ilişkin 10. Kalkınma Planının sanayi açısından bir analizini yaptı. Yazar Aykut Göker son on yılda araştırma-geliştirme bilim, yenilik faaliyet ve göstergeleri ile sanayinin nereden nereye geldiğini irdeledi. Konuşmacıların sunuşlarının değerlendirmesi ise iktisatçı yazar Mustafa Sönmez tarafından yapıldı.

AKP döneminde Türkiye sanayisi oturumunun ikinci bölümü Prof. Dr. Oktar Türel tarafından yönetildi. Oktay Kiremitçi, AB üyesi ülkelerle karşılaştırmalı bir analiz içinde imalat sanayinin son on yılını değerlendirirken, Dr. Serdar Şahinkaya da 1998-2012 arasını imalat sanayinin gerileme dönemi olarak analiz etti. Bu

bölümün değerlendirmesini Prof. Dr. Aziz Konukman yaptı.

Kongrenin ikinci (Cumartesi) günü Aslı Aydın'ın yönettiği ilk oturumda, sanayide işçi sınıfının ve mühendislerin durumu konusu ele alındı. Prof. Dr. Erinç Yeldan, 2002-2012 döneminde Türk işgücü piyasalarını, Alparslan Savaş, geleceksiz çalışma rejiminde esnekleşen istihdamın ve ulusal istihdam stratejisinin işçi sınıfının örgütlenmesine etkilerini, Prof. Dr. Gülay Toksöz ucuz işgücü kaynağı olarak kadınların sanayi istihdamındaki yerini, Odamızdan S. Melih Şahin mühendislerin durumunu irdeledi.

Cumartesi gününün ikinci oturumu ise, nasıl ve kim için sanayileşme, neoliberal politikalarla sanayileşmek mümkün mü konularında yapıldı. MMO'nun Oda Yönetim Kurulu eski Başkanı Emin Koramaz tarafından yönetilen bu oturumda, Prof. Dr. Metin Durgut sanayi politikası ve sistem tökezlemesi, İstanbul Şubemizden Dinçer Mete yeni bir dünya için yeni bir sanayileşme paradigması gerekli midir, TMMOB Yönetim Kurulu eski Başkanı Kaya Güvenç sanayi, bilim ve teknolojiyi halkın hizmetine sunmak konularında bildiriler sundular.

Son oturum olan forum, MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar tarafından yönetildi. Forumda sonuç bildirisi için salondan katkılar alındı, yapılacak tartışmalar ve kongre boyunca dile getirilen görüşler, Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu tarafından toplu bir şekilde değerlendirildi.

Kongre sonuç bildirisi, kongrenin ardından kamuoyuna açıklanacak. Kongreye sunulan bildiriler de kongrenin ardından kitap olarak basılarak kamuoyunun kullanımına sunulacak.

